TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2015. gada 16. aprīlī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 2005/36/EK — 10. pants — Profesionālo kvalifikāciju atzīšana — Pieeja arhitekta profesijai — Kvalifikāciju apliecinoši dokumenti, kas nav uzskaitīti V pielikuma 5.7.1. punktā — Jēdzieni "īpaši un izņēmuma iemesli" un "arhitekts"

Lieta C-477/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesverwaltungsgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 10. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 5. septembrī, tiesvedībā

Eintragungsausschuss bei der Bayerischen Architektenkammer

pret

Hans Angerer ,

piedaloties

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht ,

Landesanwaltschaft Bayern als Vertreter des öffentlichen Interesses .

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks, kas pilda ceturtās palātas tiesneša pienākumus, K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerāladvokāts M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 9. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Eintragungsausschuss bei der Bayerischen Architektenkammer* vārdā – *A. Graf von Keyserlingk* un *J. Buntrock*, *Rechtsanwälte*,

— *H. Angerer* vārdā – *H. Olschewski*, *Rechtsanwalt*,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— *Landesanwaltschaft Bayern als Vertreter des öffentlichen Interesses* vārdā – *C. Zappel* un *R. Käß*, pārstāvji,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Möller*, pārstāvji,

— Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman* un *M. de Ree*, pārstāves,

— Rumānijas valdības vārdā – *R. Haţieganu* un *A. Vacaru*, pārstāves,

— Eiropas Komisijas vārdā – *G. Braun* un *H. Støvlbæk*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2014. gada 5. novembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīvas 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 255, 22. lpp., un labojumi OV 2007, L 271, 18. lpp., un OV 2008, L 93, 28. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2009. gada 6. aprīļa Regulu (EK) Nr. 279/2009 (OV L 93, 11. lpp.; turpmāk tekstā – "Direktīva 2005/36"), 10. panta c) punktu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Eintragungsausschuss bei der Bayerischen Architektenkammer* (Bavārijas Arhitektu palātas Reģistrācijas komisija, turpmāk tekstā – "*Bayerische Architektenkammer*") un *H. Angerer* par šī pēdējā lūgumu viņu reģistrēt Bavārijas Arhitektu palātas sarakstā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Ar Direktīvu 2005/36 tika atcelta Padomes 1985. gada 10. jūnija Direktīva 85/384/EEK par arhitektu diplomu, sertifikātu un citu kvalifikāciju apliecinošu dokumentu savstarpēju atzīšanu, tostarp par pasākumiem, kas palīdz sekmīgi īstenot tiesības veikt uzņēmējdarbību un brīvību sniegt pakalpojumus (OV L 223, 15. lpp.).

4 Direktīvas 2005/36 preambulas 17., 19. un 28. apsvērumā ir noteikts:

"(17) Lai ņemtu vērā visas situācijas, kurās joprojām nav noteikumu attiecībā uz profesionālās kvalifikācijas atzīšanu, vispārējā sistēma būtu jāpaplašina, attiecinot to uz gadījumiem, kurus neaptver kāda specifiska sistēma, ja profesija nav ietverta kādā no šīm sistēmām vai ja – lai gan profesija ir ietverta šādā specifiskā sistēmā – pretendents kāda īpaša un ārkārtēja iemesla dēļ neatbilst tās nosacījumiem.

[..]

(19) [..] arhitektu pārvietošanās brīvībai un viņu kvalifikācijas apliecinājumu savstarpējai atzīšanai būtu jābalstās uz kvalifikāciju apliecinošo dokumentu automātiskas atzīšanas pamatprincipu, pamatojoties uz saskaņotiem minimālajiem apmācības nosacījumiem. [..]

[..]

(28) Pastāv būtiskas atšķirības starp valstu noteikumiem, kas attiecas uz arhitektūras jomu un kas reglamentē arhitekta darbības sākšanu un veikšanu. Vairumā dalībvalstu arhitektūras jomā darbību veic, *de jure* vai *de facto*, personas, kurām ir vai nu tikai arhitekta profesionālais nosaukums, vai arī šis nosaukums apvienojumā ar kādu citu profesionālo nosaukumu, un šīm personām nav monopola šādas darbības veikšanā, ja vien tiesību aktos nav noteikts citādi. Šīs darbības vai dažas no tām var veikt arī citi profesionāļi, jo īpaši inženieri, kuri saņēmuši īpašu apmācību celtniecības nozarē vai būvniecības mākslā. Šīs direktīvas vienkāršošanas nolūkā būtu jāizdara atsauce uz jēdzienu "arhitekts", lai norobežotu to noteikumu apjomu, kuri attiecas uz automātisku kvalifikācijas atzīšanu arhitektūras nozarē, neskarot īpašus attiecīgo valstu noteikumus, kas attiecas uz šo darbību."

5 Šīs direktīvas 1. pantā "Mērķis" ir paredzēts:

"Šī direktīva paredz noteikumus, saskaņā ar kuriem dalībvalsts, kas darbības sākšanai vai veikšanai reglamentētā profesijā savā teritorijā izvirza nosacījumu, ka vajadzīgas specifiskas profesionālās kvalifikācijas (turpmāk "uzņēmēja dalībvalsts"), saistībā ar darbības sākšanu vai veikšanu šajā profesijā atzīst profesionālās kvalifikācijas, kuras iegūtas vienā vai vairākās citās dalībvalstīs (turpmāk "izcelsmes dalībvalsts") un kuras ļauj šo personai ar šādu kvalifikāciju veikt darbību tajā pašā profesijā šajā dalībvalstī."

6 Šīs direktīvas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Profesionālās kvalifikācijas atzīšana no uzņēmējas dalībvalsts puses ļauj attiecīgajai personai šajā dalībvalstī sākt darbību tajā pašā profesijā, kurai viņš kvalificēts izcelsmes dalībvalstī, un veikt to uzņēmējā dalībvalstī atbilstoši tādiem pašiem nosacījumiem kā uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem."

7 Direktīvas 2005/36 III sadaļa "Uzņēmējdarbības veikšanas brīvība" ietver četras nodaļas. Šīs III sadaļas I nodaļā "Vispārējā sistēma apmācības apliecinājumu atzīšanai" ietilpstošajā 10. pantā ir noteikts:

"Šī nodaļa attiecas uz visām profesijām, kas nav iekļautas šīs sadaļas II un III nodaļā, un uz turpmāk norādītajiem gadījumiem, kad pretendents īpašu un izņēmuma iemeslu dēļ neatbilst minētajās nodaļās paredzētajiem nosacījumiem:

a) attiecībā uz IV pielikumā uzskaitītajām darbībām, ja ieceļotājs neatbilst 17., 18. un 19. pantā noteiktajām prasībām;

b) attiecībā uz ārstiem ar pamatapmācību, specializētiem ārstiem, vispārējās aprūpes māsām, zobārstiem, specializētiem zobārstiem, veterinārārstiem, vecmātēm, farmaceitiem un arhitektiem, ja ieceļotājs neatbilst prasībām attiecībā uz faktisku un likumīgu profesionālo darbību, kuras minētas 23., 27., 33., 37., 39., 43. un 49. pantā;

c) attiecībā uz arhitektiem, ja ieceļotājam ir kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kas nav uzskaitīts V pielikuma 5.7. punktā;

d) neskarot 21. panta 1. punktu un 23. un 27. pantu, attiecībā uz ārstiem, māsām, zobārstiem, veterinārārstiem, vecmātēm, farmaceitiem un arhitektiem, kam ir tāda speciālista kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kuram jāsaņem apmācība, pēc kuras pabeigšanas piešķir kādu no V pielikuma 5.1.1., 5.2.2., 5.3.2., 5.4.2., 5.5.2., 5.6.2. un 5.7.1. punktā uzskaitītajiem profesionālajiem nosaukumiem, un vienīgi attiecīgās specialitātes atzīšanas nolūkā;

e) attiecībā uz vispārējās aprūpes māsām un specializētajām māsām, kam ir tāda speciālista kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kuram jāsaņem apmācība, pēc kuras pabeigšanas piešķir V pielikuma 5.2.2. punktā paredzēto profesionālo nosaukumu, ja ieceļotājs vēlas saņemt atzīšanu citā dalībvalstī, kurā attiecīgo profesionālo darbību veic specializētās māsas bez vispārējās aprūpes māsas apmācības;

f) attiecībā uz specializētajām māsām bez vispārējās aprūpes māsas apmācības, ja ieceļotājs vēlas saņemt atzīšanu citā dalībvalstī, kurā attiecīgo profesionālo darbību veic vispārējās aprūpes māsas, specializētās māsas bez vispārējās aprūpes māsas apmācības vai specializētās māsas, kam ir tāda speciālista kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kuram jāsaņem apmācība, pēc kuras pabeigšanas piešķir V pielikuma 5.2.2. punktā paredzēto profesionālo nosaukumu;

g) attiecībā uz ieceļotājiem, kas atbilst 3. panta 3. punktā izklāstītajām prasībām."

8 Šīs direktīvas III sadaļas III nodaļā "Atzīšana, pamatojoties uz minimālo apmācības nosacījumu saskaņošanu" šīs pašas direktīvas 21. panta "Automātiskās atzīšanas princips" 1. punktā ir noteikts:

"Ikviena dalībvalsts atzīst [..] arhitekta kvalifikāciju apliecinošos dokumentus, kuri attiecīgi uzskaitīti [V pielikuma 5.7.1. punktā], kuri atbilst [..] 46. pantā minētajiem minimālajiem apmācības nosacījumiem, un – saistībā ar profesionālās darbības sākšanu un veikšanu – tā piešķir šādiem dokumentiem savā teritorijā tādu pašu spēku, kāds ir šīs dalībvalsts izsniegtiem kvalifikāciju apliecinošiem dokumentiem.

Šiem kvalifikāciju apliecinošajiem dokumentiem jābūt dalībvalstu kompetento iestāžu izsniegtiem, un attiecīgos gadījumos tiem jāpievieno sertifikāti, kas uzskaitīti [V pielikuma 5.7.1. punktā].

[..]"

9 Direktīvas 2005/36 46. panta "Arhitektu apmācība" 1. punktā ir noteikts:

"Arhitekta apmācība ir kopā vismaz četrus gadus ilgas pilna laika studijas vai sešus gadus ilgas studijas – no kuriem vismaz trīs gadi ir pilna laika studijas – universitātē vai līdzvērtīgā mācību iestādē. Apmācības beigās sekmīgi jānokārto universitātes līmeņa eksāmens.

Apmācībai, kurai jābūt universitātes līmenī un kurā arhitektūra ir galvenā sastāvdaļa, ir jānodrošina līdzsvars starp arhitektūras apmācības teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem, un tai jāgarantē šādu zināšanu un prasmju apguve:

[..]."

10 Šīs direktīvas 48. panta "Arhitekta profesionālās darbības veikšana" 1. punktā ir noteikts:

"Šīs direktīvas nolūkā arhitekta profesionālā darbība ir tāda darbība, ko veic regulāri, lietojot profesionālo nosaukumu "arhitekts"."

11 Šīs pašas direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā attiecībā uz katru dalībvalsti ir uzskaitīti kvalifikāciju apliecinošie dokumenti, kas sniedz pieeju arhitekta profesijai, iestādes, kas ir tiesīgas piešķirt kvalifikāciju apliecinošos dokumentus, kā arī tiem pievienojamie papildu sertifikāti.

Vācijas tiesības

12 Saskaņā ar Vācijas konstitūciju arhitektu profesijai piemērojamās tiesības Vācijā ietilpst *Länder* [federālo zemju] likumdošanas kompetencē. Bavārijas 2007. gada 9. maija Likuma par Bavārijas Arhitektu palātu un Bavārijas Būvinženieru palātu (*Gesetz über die Bayerische Architektenkammer und die Bayerische Ingenieurekammer-Bau*) (*GVBl.*, 308. lpp.; turpmāk tekstā – "*BauKaG*") 4. pantā ir noteikts:

"[..]

2. Arhitektu sarakstā uz pieteikuma pamata reģistrē personas:

1) kuru dzīvesvieta, uzņēmums vai lielākā daļa profesionālās darbības ir Bavārijā,

2)

kuras ir veiksmīgi nokārtojušas nobeiguma eksāmenu studijās

a) ar parasto studiju ilgumu vismaz četriem gadiem 3. panta 1. punktā minētajiem uzdevumiem arhitektūras (ēku būvniecības) specialitātē vai

b) ar parasto studiju ilgumu vismaz trīs gadiem 3. panta 2. un 3. punktā minētajiem uzdevumiem interjera vai ainavu arhitektūras specialitātē Vācijas universitātē, Vācijas valsts vai valsts atzītā inženieru skolā (akadēmijā) vai arī tām līdzvērtīgā Vācijas mācību iestādē un

3) kuras pēc tam ir attiecīgajā specialitātē praktiski nostrādājušas vismaz divus gadus.

Praktiskās darbības laikā ieskaita Arhitektu palātas rīkotus profesionālo tālākmācību pasākumus tehniskās un saimnieciskās plānošanas, kā arī būvniecības tiesību jomā.

[..]

5. 2. punkta pirmā teikuma 2) punkta a) apakšpunkta un 3) punkta nosacījumi ir izpildīti arī tad, ja Eiropas Savienības dalībvalsts vai Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu dalībvalsts pilsonis īpašu un izņēmuma iemeslu dēļ Direktīvas [2005/36] 10. panta b), c), d) un g) punkta izpratnē neatbilst apmācības apliecinājumu atzīšanas nosacījumiem, pamatojoties uz minimālo apmācības nosacījumu saskaņošanu Direktīvas [2005/36] izpratnē, ja ir izpildīti pārējie Direktīvas [2005/36] 13. pantā ietvertie nosacījumi; turklāt pastāv kvalifikāciju vienlīdzība Direktīvas [2005/36] 12. panta izpratnē. [..]

[..]"

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

13 Vācijas pilsonis *H. Angerer* kopš 2007. gada 1. marta Austrijā praktizē kā "celtniecības meistars". Viņa dzīvesvieta ir gan Bavārijā, gan Austrijā. 2008. gada 25. aprīlī *H. Angerer* iesniedza *Bayerische Architektenkammer* pieteikumu reģistrācijai Bavārijas Arhitektu palātas ārvalstu pakalpojumu sniedzēju sarakstā.

14 Šī pieteikuma iesniegšanas brīdī *H. Angerer* Vācijā bija nokārtojis būvniecības speciālista kvalifikācijas eksāmenu. Tāpat viņam attiecīgi vai nu Vācijā, vai Austrijā bija citas kvalifikācijas, proti, nokārtoti mācekļa un meistara gala eksāmeni krāsotāja un lakotāja amatā, eksāmens amatniecības uzņēmumu vadībā, meistara kvalifikācijas eksāmens dekoratīvo elementu veidošanā un sausajā būvniecībā, konsultanta enerģijas jomā eksāmens un gala eksāmens mūrnieka arodā.

15 Ar 2009. gada 18. jūnija lēmumu *Bayerische Architektenkammer* atteica *H. Angerer* lūgto reģistrāciju. Savukārt ar 2010. gada 17. marta lēmumu *Bayerische Ingenieurekammer-Bau* [Bavārijas Būvinženieru palāta] viņu iekļāva Bavārijas Būvniecības noteikumu (*Bayerische Bauordnung*) 61. panta 7. punktā paredzētajā sarakstā, tādējādi piešķirot viņam tiesības Bavārijā izstrādāt būvprojektus. Tādējādi *H. Angerer* nav nekādu ierobežojumu saistībā ar to "celtniecības meistara" darbību veikšanu, attiecībā uz kurām viņam ir kvalifikācija Austrijā.

16 Pēc *H. Angerer* celtās prasības par 2009. gada 18. jūnija atteikumu viņu reģistrēt *Bayerisches Verwaltungsgericht* (Bavārijas Administratīvā tiesa) ar 2009. gada 22. septembra spriedumu šo lēmumu atcēla un uzdeva *Bayerische Architektenkammer* reģistrēt *H. Angerer* ārvalstu pakalpojumu sniedzēju sarakstā.

17 *Bayerische Architektenkammer* par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Bayerischer Verwaltungsgerichtshof* (Bavārijas Augstākā administratīvā tiesa). Apelācijas tiesvedībā pēc tiesas ierosinājuma un ar *Bayerische Architektenkammer* piekrišanu *H. Angerer* savu sākotnējo prasību grozīja tādējādi, ka viņš lūdz reģistrāciju arhitektu sarakstā, nevis ārvalstu pakalpojumu sniedzēju sarakstā.

18 Ar 2011. gada 20. septembra spriedumu *Bayerischer Verwaltungsgerichtshof* šo jauno *H. Angerer* pieteikumu apmierināja ar pamatojumu, ka *BauKaG* 4. panta 5. punktā minētie nosacījumi reģistrācijai arhitektu sarakstā ir izpildīti.

19 *Bayerische Architektenkammer* iesniedzējtiesā iesniedza kasācijas (*Revision*) sūdzību. Šī tiesa norāda, ka *BauKaG* 4. panta 5. punkta mērķis ir Direktīvu 2005/36 transponēt Vācijas tiesībās. Šajā tiesību normā it īpaši esot atsauce uz šīs direktīvas 10. panta c) punktu. Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka tās izskatāmās lietas kontekstā ir izšķiroši precizēt minētās direktīvas 10. panta c) punktā paredzētos nosacījumus, definējot šajā pantā minēto jēdzienu "īpaši un izņēmuma iemesli" un "arhitekts" saturu.

20 Pirmkārt, attiecībā uz jēdzienu "īpaši un izņēmuma iemesli" iesniedzējtiesa uzskata, ka Direktīvas 10. panta b)–d) un g) punktā minētās situācijas pašas par sevi nav šādi "īpaši un izņēmuma iemesli" šīs direktīvas 10. panta izpratnē, bet ka pretendentam turklāt ir jāizvirza un jāuzrāda plašāki iemesli – piemēram, saistībā ar viņa biogrāfiju –, kuru sekas ir tādas, ka viņš neatbilst apmācības apliecinājumu automātiskas atzīšanas nosacījumiem, pamatojoties uz minimālo apmācības nosacījumu saskaņošanu šīs direktīvas izpratnē.

21 Otrkārt, attiecībā uz "arhitekta" jēdzienu iesniedzējtiesa norāda, ka Austrijas tiesībās celtniecības meistars ir tiesīgs veikt virszemes celtņu, dziļbūvju un citu būvju plānošanu un ar tām saistītos aprēķinus, kā arī vadīt, izpildīt un pārtraukt būvdarbus. Šīs celtniecības meistaru pilnvaras tiem ir kopīgas ar arhitektu pilnvarām. Taču, pēc iesniedzējtiesas domām, ir jānosaka, vai "arhitekta" jēdziens Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkta izpratnē paredz, ka migrējošais darba ņēmējs izcelsmes dalībvalstī papildus tādām tehniskajām darbībām kā būvprojektu izstrāde, būvdarbu uzraudzība un izpilde ir izvērsis arī mākslinieciski radošu, saimniecisku, ar teritorijas plānošanu un kultūras pieminekļu aizsardzību saistītu darbību vai arī viņš pēc apmācību beigām tādu būtu varējis izvērst.

22 Šādos apstākļos *Bundesverwaltungsgericht* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) a) Vai "īpašie un izņēmuma iemesli" Direktīvas 2005/36 10. panta izpratnē ir apstākļi, kuri ir definēti šajā pantā norādītajās gadījumu grupās [..], vai arī papildus šiem apstākļiem ir jāpastāv "īpašiem un izņēmuma iemesliem", kuru dēļ pretendents neatbilst šīs direktīvas III sadaļas II un III nodaļā paredzētajiem nosacījumiem?

b) Kādiem ir jābūt "īpašajiem un izņēmuma iemesliem" pēdējā minētajā gadījumā? Vai tiem ir jābūt personiskiem iemesliem – piemēram, tādiem, kas ir saistīti ar indivīda biogrāfiju, – kuru dēļ ieceļotājs izņēmuma kārtā neatbilst nosacījumiem viņa apmācības automātiskai atzīšanai saskaņā ar šīs direktīvas III sadaļas III nodaļas noteikumiem?

2) a) Vai "arhitekta" jēdziens Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkta izpratnē ir saistīts ar nosacījumu, ka ieceļotājs izcelsmes dalībvalstī papildus tādām tehniskajām darbībām kā būvprojektu izstrāde, būvdarbu uzraudzība un izpilde ir izvērsis arī mākslinieciski radošu, ar teritorijas plānošanu saistītu, saimniecisku un, eventuāli, ar kultūras pieminekļu aizsardzību saistītu darbību vai arī viņam atbilstoši viņa apmācībai tāda būtu bijusi jāizvērš, un, ja jā – cik lielā mērā?

b) Vai "arhitekta" jēdziens Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkta izpratnē ir saistīts ar nosacījumu, ka ieceļotājam (apmācības ieguvēja statusā) ir jābūt pabeigušam universitātes līmeņa apmācību, kura ir orientēta galvenokārt uz arhitektūru tādā izpratnē, ka tā papildus tādiem tehniskiem jautājumiem kā būvprojektu izstrāde, būvdarbu uzraudzība un izpilde aptver arī mākslinieciski radošus, ar teritorijas plānošanu saistītus, saimnieciskus un, eventuāli, ar kultūras pieminekļu aizsardzību saistītus jautājumus, un, ja jā – cik lielā mērā?

c) (i) Vai, lai atbildētu uz a) un b) punktā uzdotajiem jautājumiem, ir nozīme tam, kā profesionālais nosaukums "arhitekts" parasti tiek lietots citās dalībvalstīs (Direktīvas 2005/36 48. panta 1. punkts),

(ii) vai arī pietiek ar to, ka tiek noskaidrots, kā profesionālais nosaukums "arhitekts" parasti tiek lietots izcelsmes dalībvalstī un uzņēmējā dalībvalstī,

(iii) vai arī Eiropas Savienības teritorijā parasti ar apzīmējumu "arhitekts" saistīto darbību spektrs ir izsecināms no Direktīvas 2005/36 46. panta 1. punkta otrās daļas?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmā jautājuma a) punktu

23 Ar sava pirmā jautājuma a) punktu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pretendentam, kurš vēlas izmantot šīs direktīvas III sadaļas I nodaļā paredzēto vispārējo sistēmu kvalifikāciju apliecinošo dokumentu atzīšanai, papildus tam, ka viņam ir kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kas nav uzskaitīts šīs direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā, jāpierāda arī "īpašu un izņēmuma iemeslu" pastāvēšana.

24 Ievadam jāatgādina, ka Direktīvas 10. pantā ir definēta šīs direktīvas III sadaļas I nodaļā paredzētās vispārējās sistēmas kvalifikāciju apliecinošo dokumentu atzīšanai piemērošanas joma. Šī sistēma paredz, ka uzņēmējas dalībvalsts iestādes katrā atsevišķā gadījumā izvērtē profesionālo kvalifikāciju, kuru pretendents ir ieguvis savā izcelsmes valstī. Attiecībā uz arhitektiem tās piemērošanas joma ir noteikta šīs direktīvas 10. panta c) punktā.

25 Tomēr, kā izriet no Direktīvas 2005/36 preambulas 19. apsvēruma, tajā it īpaši attiecībā uz arhitekta profesiju ir paredzēts, ka viņu kvalifikācijas apliecinājumu savstarpējai atzīšanai būtu jābalstās uz kvalifikāciju apliecinošo dokumentu automātiskas atzīšanas pamatprincipu, pamatojoties uz saskaņotiem minimālajiem apmācības nosacījumiem. Šī kvalifikāciju apliecinošo dokumentu automātiskās atzīšanas sistēma ir reglamentēta Direktīvas 2005/36 III sadaļas III nodaļā.

26 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai noskaidrotu Savienības tiesību normas, šajā gadījumā – Direktīvas 2005/36 10. panta – tvērumu, ir jāņem vērā gan tās formulējums, gan tās konteksts, gan arī tās mērķi (spriedums *Spedition Welter*, C-306/12, EU:C:2013:650, 17. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Attiecībā uz Direktīvas 2005/36 10. panta formulējumu ir jānorāda, ka šī panta ievadteikumā attiecībā uz profesijām, uz kurām principā attiecas kvalifikāciju apliecinošo dokumentu automātiskās atzīšanas sistēma, šo dokumentu atzīšanas sistēmas vispārējā piemērošana ir pakļauta diviem nosacījumiem, proti, pirmkārt, ka pretendents neatbilst automātiskās sistēmas piemērošanai paredzētajiem nosacījumiem un, otrkārt, ka pastāv īpaši un izņēmuma iemesli, kuru dēļ pretendents ir šādā situācijā.

28 Šo interpretāciju apstiprina Direktīvas 2005/36 preambulas 17. apsvērums, saskaņā ar kuru vispārējā profesionālo kvalifikāciju atzīšanas sistēma ir piemērojama, ja pretendents kāda īpaša un ārkārtēja iemesla dēļ neatbilst automātiskās atzīšanas sistēmas nosacījumiem.

29 Direktīvas 2005/36 10. panta ievadteikumam seko a)–g) punkts, kuros mēģināts precizēt viena vai otra no diviem tajā minētajiem nosacījumiem tvērumu. Šie punkti ir piemērojami vai nu vienai vai vairākām konkrētām profesijām, vai arī transversāli visiem profesionāļiem, kas ir noteiktā situācijā.

30 Direktīvas 2005/36 10. panta c) punktā, kurš konkrēti attiecas uz arhitekta profesiju, ir paredzēta īpaša situācija, proti, situācija, kad pretendentam nav šīs direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā uzskaitītā kvalifikāciju apliecinošā dokumenta. Saskaņā ar šīs direktīvas 21. panta 1. punktu šajā pielikumā uzskaitīta kvalifikāciju apliecinoša dokumenta esamība ir nosacījums šīs pašas direktīvas III sadaļas III nodaļā paredzētās kvalifikāciju apliecinošu dokumentu automātiskās atzīšanas sistēmas piemērošanai arhitektiem. Tātad Direktīvas 2005/36 10. panta c) punktā ir atsauce tikai uz pirmo no diviem šī panta ievadteikumā paredzētajiem nosacījumiem, proti, nosacījumu par to, ka nav izpildīti nosacījumi automātiskās sistēmas piemērošanai.

31 Tomēr šī apstākļa sekas nevar būt tādas, ka attiecībā uz arhitektiem, kuriem ir kvalifikāciju apliecinoši dokumenti, kas nav uzskaitīti Direktīvas 2005/36 V pielikuma 5.7.1. punktā, nav piemērojams otrs šīs direktīvas 10. panta ievadteikumā paredzētais nosacījums, jo šie divi nosacījumi ir kumulatīvi.

32 No tā izriet, ka atbilstoši šīs direktīvas 10. pantam pretendentam, kurš vēlas izmantot arhitektiem piemērojamo vispārējo profesionālo kvalifikāciju atzīšanas sistēmu, ir jāpierāda ne vien tas, ka viņš ir Direktīvas 2005/36 10. panta c) punktā paredzētajā situācijā, proti, ka viņam nav neviena no šīs direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā uzskaitītajiem kvalifikāciju apliecinošajiem dokumentiem, bet arī jāatsaucas uz "īpašu un izņēmuma iemeslu", kura dēļ viņš ir šādā situācijā.

33 Šāda interpretācija atbilst Savienības likumdevēja nolūkiem, kādi tie izriet no Direktīvas 2005/36 sagatavošanas darbiem. Tā attiecībā uz šīs direktīvas 10. pantu sākotnējā Komisijas priekšlikumā, kāds tas izriet no Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu [COM(2002) 119, galīgā redakcija] (OV 2002, C 181 E, 183. lpp.), nebija minēts ne "īpašu un izņēmuma iemeslu" jēdziens, ne Direktīvas 2005/36 10. panta a)–g) punkts. Šis jēdziens un šīs normas tika pievienoti pēc Eiropas Savienības Padomes iniciatīvas, kas pausta Kopējā nostājā (EK) Nr. 10/2005, ko Padome pieņēmusi 2004. gada 21. decembrī ar mērķi pieņemt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/…/EK par profesionālās kvalifikācijas atzīšanu (OV 2005, C 58 E, 1. lpp.). No Padomes apsvērumu izklāsta (OV 2005, C 58 E, 119. lpp.) izriet, ka tā uzskatīja, ka Komisijas sākotnējais priekšlikums ir pārāk plašs. Padome turklāt precizē, ka "vispārējā sistēma būtu jāpiemēro tikai profesijām, kuras neietilpst III sadaļas II un III nodaļas darbības sfērā, kā arī īpašiem gadījumiem, kas uzskaitīti kopējās pozīcijas 10. panta a)–g) punktā, kad pretendents, kas pieder profesijai, kura ietilpst šo nodaļu darbības sfērā, īpašu un izņēmuma iemeslu dēļ neatbilst šo nodaļu noteikumiem."

34 Turklāt Direktīvas 2005/36 struktūra un mērķis nepieļauj plašu "īpašu un izņēmuma iemeslu" jēdziena interpretāciju, saskaņā ar kuru šādi iemesli nav autonoms nosacījums attiecībā pret šīs direktīvas 10. panta c) punktā ietverto nosacījumu.

35 Attiecībā uz Direktīvas 2005/36 struktūru saistībā ar arhitekta profesiju no šīs direktīvas preambulas 19. apsvēruma izriet, ka arhitektu profesionālā kvalifikācija tiek atzīta pirmām kārtām atbilstoši šīs direktīvas 21. un 46. pantā, kā arī V pielikuma 5.7.1. punktā paredzētajai kvalifikāciju apliecinošo dokumentu automātiskās atzīšanas sistēmai.

36 Attiecībā uz Direktīvas 2005/36 mērķi no tās 1. un 4. panta izriet, ka savstarpējās atzīšanas galvenais mērķis ir ļaut tādas profesionālās kvalifikācijas īpašniekam, kas viņam ļauj strādāt viņa izcelsmes dalībvalstī reglamentētā profesijā, strādāt uzņēmējā dalībvalstī tajā pašā profesijā, kādā viņš ir kvalificēts izcelsmes valstī, un veikt šo darbu saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādā to veic tās valstspiederīgie (spriedums *Ordre des architectes*, C-365/13, EU:C:2014:280, 19. punkts).

37 Interpretēt Direktīvas 2005/36 10. panta c) punktu tādējādi, ka tas neprasa uzrādīt īpašus un izņēmuma iemeslus pretendentiem, kuri neatbilst šīs direktīvas III sadaļas III nodaļā noteiktajiem nosacījumiem, varētu nozīmēt tādas sekas, ka uzņēmējai dalībvalstij tiktu uzlikts pienākums pārbaudīt pretendenta kvalifikāciju apliecinošos dokumentus, pat ja viņam nebūtu praktizēšanai arhitekta profesijā viņa izcelsmes valstī nepieciešamo kvalifikāciju, bet tas būtu pretrunā šīs direktīvas mērķim.

38 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmā jautājuma a) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pretendentam, kurš vēlas izmantot šīs direktīvas III sadaļas I nodaļā paredzēto vispārējo sistēmu kvalifikāciju apliecinošo dokumentu atzīšanai, papildus tam, ka viņam ir kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kas nav uzskaitīts šīs direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā, ir jāpierāda arī "īpašu un izņēmuma iemeslu" pastāvēšana.

Par pirmā jautājuma b) punktu

39 Ar pirmā jautājuma b) punktu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, kāda veida apstākļi var būt "īpaši un izņēmuma iemesli" Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkta izpratnē.

40 *H. Angerer*, Vācijas un Rumānijas valdības, kā arī Komisija uzskata, ka ar "īpašu un izņēmuma iemeslu" jēdzienu ir domāti apstākļi, kas ir saistīti ar iespējamiem institucionāliem un strukturāliem šķēršļiem, kuri izriet no attiecīgās dalībvalsts konkrētās situācijas. *H. Angerer*, *Landesanwaltschaft Bayern als Vertreter des öffentlichen Interesses* un Komisija turklāt uzskata, ka šie iemesli attiecas arī uz apstākļiem, kas ir saistīti ar pretendenta personisko situāciju, proti, viņa dzīves gājumu, mācību gaitu vai viņa personiskās dzīves notikumiem. Vācijas valdība apgalvo, ka, lai gan šādi personiskie apstākļi var būt "īpaši un izņēmuma iemesli", ir jāpārliecinās, ka pretendentam ir visas profesionālās spējas, kas viņam ļauj veikt darbību arhitekta profesijā.

41 Šajā ziņā Tiesa spriedumā *Dreessen* (C-31/00, EU:C:2002:35, 27. un 28. punkts) ir nospriedusi, ka dalībvalstīm ir jāievēro to pienākumi profesionālo kvalifikāciju savstarpējās atzīšanas jomā, kādi tie izriet no Tiesas sniegtās interpretācijas LESD 49. un 53. pantam, pārbaudot jebkuru pieteikumu par atļauju veikt darbību arhitekta profesijā, ja pretendents nevar atsaukties uz profesionālās kvalifikācijas atzīšanas automātiskās atzīšanas sistēmas mehānismu. Tā tas var būt tostarp gadījumā, ja attiecīgās dalībvalsts kompetento iestāžu kļūdas dēļ par attiecīgo kvalifikāciju apliecinošo dokumentu nav paziņots Komisijai.

42 Tāpat no sprieduma *Hocsman* (C-238/98, EU:C:2000:440, 23. punkts) izriet, ka dalībvalstīm ir jāievēro to pienākumi profesionālo kvalifikāciju savstarpējās atzīšanas jomā, ņemot vērā LESD 49. pantu, ja pretendents nevar atsaukties uz attiecīgajā direktīvā paredzēto kvalifikācijas atzīšanas mehānismu pretendenta apmācību apliecinošā dokumenta iegūšanas vietas un akadēmiskās karjeras dēļ.

43 No Direktīvas 2005/36 sagatavošanas darbiem, it īpaši no šī sprieduma 33. punktā minētā Padomes apsvērumu izklāsta, izriet, ka situācijas, par kurām bija runa spriedumos *Hocsman* (C-238/98, EU:C:2000:440) un *Dreessen* (C-31/00, EU:C:2002:35), ir pamatā šīs direktīvas 10. panta pieņemšanai.

No tā izriet, ka šajā pantā paredzētie "īpašie un izņēmuma iemesli" var attiekties gan uz apstākļiem, kas ir saistīti ar iespējamiem institucionāliem un strukturāliem šķēršļiem, kuri izriet no attiecīgās dalībvalsts konkrētās situācijas, gan uz apstākļiem, kas ir saistīti ar pretendenta personisko situāciju.

44 Lai definētu jēdziena "īpaši un izņēmuma iemesli" tvērumu, turklāt ir jāņem vērā Direktīvas 2005/36 mērķis, kāds tas atgādināts šī sprieduma 36. punktā – ļaut tādas profesionālās kvalifikācijas īpašniekam, kas viņam ļauj strādāt viņa izcelsmes dalībvalstī reglamentētā profesijā, strādāt uzņēmējā dalībvalstī tajā pašā profesijā, kādā viņš ir kvalificēts izcelsmes valstī.

45 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmā jautājuma b) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar jēdzienu "īpaši un izņēmuma iemesli" šīs tiesību normas izpratnē ir domāti apstākļi, kuru dēļ pretendentam nav šīs direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā minētā kvalifikāciju apliecinošā dokumenta, ar nosacījumu, ka šis pretendents nevar atsaukties uz to, ka viņam ir profesionālā kvalifikācija, kas viņam viņa izcelsmes dalībvalstī ļauj strādāt citā profesijā nekā tā, kādā viņš vēlas veikt darbību uzņēmējā dalībvalstī.

Par otro jautājumu

46 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētais jēdziens "arhitekts", pirmkārt, ir jādefinē, ņemot vērā izcelsmes dalībvalsts tiesību normas, uzņēmējas dalībvalsts tiesību normas, citu dalībvalstu tiesību normas vai ņemot vērā šīs direktīvas 46. pantā minētos apstākļus, un, otrkārt, prasa, lai pretendentam būtu izglītība un pieredze, kas ir saistītas ne vien ar tādām tehniskām darbībām kā būvprojektu izstrāde, būvdarbu uzraudzība un izpilde, bet arī ar mākslinieciski radošu, saimniecisku, ar teritorijas plānošanu un, iespējams, ar kultūras pieminekļu aizsardzību saistītu darbību.

47 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvai 85/384 piemērojamo judikatūru arhitektūras jomā ietilpstošas darbības ir jādefinē uzņemošās dalībvalsts tiesību aktos, jo šīs direktīvas mērķis nav regulēt nosacījumus attiecībā uz piekļuvi arhitekta profesijai, ne arī noteikt to darbību veidu, ko veic šīs profesijas pārstāvji (šajā ziņā skat. spriedumu *Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia* u.c., C-111/12, EU:C:2013:100, 42. punkts).

48 Iepriekšējā punktā minētais secinājums pēc analoģijas ir piemērojams Direktīvā 2005/36 paredzētajai automātiskajai arhitekta kvalifikāciju apliecinošo dokumentu atzīšanas sistēmai. Tas it īpaši izriet no šīs direktīvas preambulas 26. apsvēruma, atbilstoši kuram jēdziens "arhitekts" šajā direktīvā tiek izmantots, lai norobežotu to noteikumu piemērošanas jomu, kuri attiecas uz automātisku kvalifikācijas atzīšanu arhitektūras nozarē, neskarot īpašus attiecīgo valstu noteikumus, kas attiecas uz šo darbību.

49 Kā ģenerāladvokāts norādījis savu secinājumu 56. punktā, ja Savienības likumdevējs nav vēlējies definēt, kas ir "arhitekts", Direktīvā 2005/36 paredzētās kvalifikāciju apliecinošo dokumentu automātiskās atzīšanas sistēmas ietvaros, tas tā *a fortiori* nevar būt attiecībā uz vispārējo sistēmu.

50 Vēl jāprecizē, ka Direktīvas 2005/36 46. pantā minētās prasības kā tādas nav piemērojamas arhitekta kvalifikāciju apliecinošo dokumentu vispārējās atzīšanas sistēmas ietvaros. Šajā pantā, kurš attiecas uz automātisko atzīšanas sistēmu, kas balstīta uz minimālo apmācības nosacījumu saskaņošanu, ir aprakstīti šie minimālie apmācības nosacījumi.

51 No tā izriet, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2005/36 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētais jēdziens "arhitekts" ir jādefinē, ņemot vērā uzņēmējas dalībvalsts tiesību normas, un ka tas katrā ziņā neprasa, lai pretendentam būtu izglītība un pieredze, kas ir saistītas ne vien ar tādām tehniskām darbībām kā būvprojektu izstrāde, būvdarbu uzraudzība un izpilde, bet arī ar mākslinieciski radošu, saimniecisku, ar teritorijas plānošanu un, iespējams, ar kultūras pieminekļu aizsardzību saistītu darbību.

Par tiesāšanās izdevumiem

52 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīvas 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu, kas grozīta ar Komisijas 2009. gada 6. aprīļa Regulu (EK) Nr. 279/2009, 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pretendentam, kurš vēlas izmantot šīs direktīvas III sadaļas I nodaļā paredzēto vispārējo sistēmu kvalifikāciju apliecinošo dokumentu atzīšanai, papildus tam, ka viņam ir kvalifikāciju apliecinošs dokuments, kas nav uzskaitīts šīs direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā, ir jāpierāda arī "īpašu un izņēmuma iemeslu" pastāvēšana;**

2) **Direktīvas 2005/36, kas grozīta ar Regulu Nr. 279/2009, 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar jēdzienu "īpaši un izņēmuma iemesli" šīs tiesību normas izpratnē ir domāti apstākļi, kuru dēļ pretendentam nav šīs direktīvas V pielikuma 5.7.1. punktā minētā kvalifikāciju apliecinošā dokumenta, ar nosacījumu, ka šis pretendents nevar atsaukties uz to, ka viņam ir profesionālā kvalifikācija, kas viņam viņa izcelsmes dalībvalstī ļauj strādāt citā profesijā nekā tā, kādā viņš vēlas veikt darbību uzņēmējā dalībvalstī;**

3) **Direktīvas 2005/36, kas grozīta ar Regulu Nr. 279/2009, 10. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā paredzētais jēdziens "arhitekts" ir jādefinē, ņemot vērā uzņēmējas dalībvalsts tiesību normas, un ka tas katrā ziņā neprasa, lai pretendentam būtu izglītība un pieredze, kas ir saistītas ne vien ar tādām tehniskām darbībām kā būvprojektu izstrāde, būvdarbu uzraudzība un izpilde, bet arī ar mākslinieciski radošu, saimniecisku, ar teritorijas plānošanu un, iespējams, ar kultūras pieminekļu aizsardzību saistītu darbību.**

[Paraksti]